

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVI KONFERENCIJA

Vilnius, 2024 m. gegužės 13–17 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė

VU MF Mokslo ir inovacijų skyriaus

inovacijų specialistas Kristijonas PUTEIKIS ir

administratorė Rima DAUNORAVIČIENĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Indrė Sakalauskaitė
Laura Lukavičiūtė
dr. Agnė Abraitienė
doc. dr. Jūratė Pečeliūnienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
doc. dr. Birutė Zablockienė
prof. dr. Pranas Šerpytis
Artūras Mackevičius

dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
prof. dr. Marius Miglinas
Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
prof. dr. Vilma Brukienė
doc. dr. Saulius Galgauskas
Andrius Žučenka
doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas
doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila

prof. dr. Nomedą Rima Valevičienė
Teresė Palšytė
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Viktorija Andrejevaitė
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitą Lesinskienė
doc. dr. Marija Jakubauskienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Kristina Marcinkevičiūtė
Viktorija Rakovskaitė
Austėja Grudytė
Justina Semenkovaitė
Matas Žekonis
Rokas Žekonis
Milvydė Marija Tamutytė
Augustė Senulytė
Miglė Miglinaitė
Rokas Bartuška
Damian Luka Mialkowskyj
Karina Mickevičiūtė
Jovita Patricija Druta
Emilija Šauklytė

Austėja Račytė
Tadas Abartis
Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Gerda Šlažaitė
Kamilė Čeponytė
Einis Novičenko
Benas Matuzevičius
Gabriela Šimkonytė
Ieva Ruzgytė
Milda Mikalonytė
gyd. rez. Valentinas Kūgis
gyd. rez. Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas

Deivilė Kvaraciejūtė
Julija Pargaliauskaitė
Paulius Montvila
Rūta Bleifertaitė
Alicija Šavareikaitė
Julija Kondrotaitė
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabrielė Bajoraitė
Augustinas Stasiūnas
Odeta Aliukonytė
Robertas Basijokas
Elvin Francišek Bogdzevič

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2024

© Vilniaus universitetas, 2024

ALZHEIMERIO LIGA SERGANČIŲ PACIENTŲ GLOBĖJŲ PATIRIAMOS NAŠTOS IR SU JA SUSIJUSIŲ VEIKSNIŲ ĮVERTINIMAS

Darbo autorė. Justina KUZMICKAITĖ, IV kursas.

Darbo vadovas. Dr. Eglė AUDRONYTĖ, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Neurologijos ir neurochirurgijos klinika.

Darbo tikslas. Įvertinti Alzheimerio liga (AL) sergančių pacientų globėjų patiriamą naštą ir su ja susijusius veiksnius.

Darbo metodika. 2024 metais VULSK Neurologijos centre atliktas skerspjūvio tyrimas. AL sergančių pacientų, konsultuotų 2024 metų vasario – balandžio mėnesį, globėjams buvo pateikta anoniminė anketa su klausimais apie globėjo demografinius duomenis, patiriamą naštą (CBI skalė, angl. *Caregiver Burden Inventory*), nerimo ir depresijos simptomus (HAD skalė, angl. *Hospital Anxiety and Depression*). Duomenys apdoroti IBM SPSS Statistics 26 programa. Kintamųjų koreliacijai vertinti taikytas Spearman koreliacijos koeficientas, skirtumams tarp kokybinių kintamųjų – Chi kvadrato ir Fisher’s kriterijai, skirtumams tarp kiekybinių kintamųjų – Mann-Whitney, Studento t kriterijaus testai, kintamųjų prognozavimui įvertinti sudaryti tiesinės regresijos modeliai. Statistiškai reikšmingu skirtumu buvo laikoma, kai $p < 0,05$.

Rezultatai. Anketą užpildė 30 AL sergančius pacientus prižiūrinčių asmenų. 23 (76,6 proc.) buvo moterys, 7 (23,3 proc.) – vyrai. Dažniausiai prižiūrintis asmuo buvo AL sergančiojo vaikas (20, 66,7 proc.). Apklaustųjų amžiaus vidurkis buvo $59,17 \pm 11,91$ metai. 18 (60 proc.) prižiūrinčių asmenų buvo dirbantys. Apklaustųjų paciento priežiūrai per dieną skiriamo laiko mediana buvo 4 val. (tarpkvartilinis plotis 2–6,88). 11 (36,6 proc.) apklaustųjų prižiūrėjo pacientus su lengvo sunkumo demencija, 19 (63,3 proc.) – su vidutinio sunkumo demencija.

Apklaustųjų bendros globėjo patiriamos naštos (BGPN) vidutinis įvertis buvo $40,62 \pm 22,46$. Reikšminga BGPN (≥ 36 balų) nustatyta 18 (60 proc.) apklaustųjų.

BGPN įverčiai patikimai nesiskyrė pagal apklaustųjų lytį ir nekoreliavo su apklaustųjų amžiumi ($p > 0,05$). BGPN įvertis patikimai koreliavo su paciento mini protinės būklės tyrimo (MMSE, angl. *Mini-Mental State Examination*) įverčiu (Spearman Rho = -0,411; $p = 0,027$) bei paciento priežiūrai skiriamo laiko kiekiu (Spearman Rho = 0,53; $p = 0,003$).

Patikimai rečiau reikšminga BGPN buvo nustatyta tiems apklaustiesiems, kurių prižiūrimam asmeniui AL nustatyta pirmą kartą, nei tiems, kurių prižiūrimam asmeniui AL jau buvo nustatyta anksčiau (atitinkamai 3(33,33 proc.) ir 15(75 proc.), $p = 0,048$), nors jų prižiūrimų asmenų MMSE įverčiai (atitinkamai $18,78 \pm 2,54$ ir $18,76 \pm 3,38$; $p > 0,05$) patikimai nesiskyrė.

BGNP įvertis patikimai koreliavo su depresijos (HAD–D subskalės įvertis, Spearman $Rho=0,459$; $p=0,012$) ir nerimo (HAD–N subskalės įvertis, Spearman $Rho=0,48$; $p=0,008$) išreikštumu.

HAD–N subskalės vidutinis apklaustųjų įvertis buvo $8,07\pm 4,86$, HAD–D subskalės – $4,93\pm 3,44$. HAD–N ir HAD–D subskalių įverčiai patikimai nesiskyrė pagal apklaustųjų lytį ir nekoreliavo su apklaustųjų amžiumi. Tiek HAD–N, tiek HAD–D subskalių rezultatai buvo patikimai didesni tų apklaustųjų, kuriems buvo nustatyta reikšminga BGNP, nei tų, kuriems reikšminga BGNP nustatyta nebuvo (atitinkamai HAD–N vidutinis įvertis $9,83\pm 4,61$ ir $5,91\pm 3,89$, $p=0,026$; HAD–D vidutinis įvertis $6,06\pm 3,54$ ir $3,27\pm 2,72$, $p=0,034$).

Reikšmingai didesnius HAD–N ir HAD–D subskalių įverčius turėjo tie apklaustieji, kurie blogai vertino gaunamą finansinę pagalbą arba jos negavo, nei tie, kurie gaunamą finansinę pagalbą vertino vidutiniškai arba gerai (atitinkamai HAD–N vidutinis įvertis $9,88\pm 4,18$ ir $6,46\pm 4,75$, $p=0,05$; HAD–D vidutinis įvertis $6,19\pm 3,29$ ir $3,54\pm 3,26$, $p=0,04$). BGNP įvertis, prižiūrimo asmens MMSE įvertis bei priežiūrai skiriamo laiko kiekis tarp šių grupių reikšmingai nesiskyrė.

Siekiant įvertinti nerimo ir depresijos išreikštumą prognozuojančius veiksnius, sudaryti tiesinės regresijos modeliai, kur HAD–N arba HAD–D įvertis buvo priklausomas kintamasis, o nepriklausomi kintamieji buvo prižiūrinčio asmens amžius bei lytis, prižiūrimo asmens MMSE įvertis, priežiūrai skiriamo laiko kiekis, BGNP įvertis bei gaunamos finansinės pagalbos įvertinimas. Tiesinės regresijos modelis su HAD–N įverčiu kaip priklausomu kintamuoju buvo reikšmingas ($R^2=0,462$, $p=0,022$), o BGNP įvertis ir gaunamos finansinės pagalbos įvertinimas buvo vieninteliai reikšmingai HAD–N įvertį prognozuojantys kintamieji (atitinkamai $p=0,007$ ir $p=0,009$). Tiesinės regresijos modelis su HAD–D įverčiu kaip priklausomu kintamuoju taip pat buvo reikšmingas ($R^2=0,444$, $p=0,03$), o BGNP įvertis ir gaunamos finansinės pagalbos įvertinimas taip pat buvo vieninteliai reikšmingai HAD–D įvertį prognozuojantys kintamieji (atitinkamai $p=0,03$ ir $p=0,008$).

Išvados. AL sergančių pacientų globėjai patiria reikšmingą našta. Patiriama našta bei nepakankama gaunama pagalba reikšmingai įtakoja prižiūrinčių asmenų nerimo ir depresijos simptomų išreikštumą.

Raktažodžiai. Alzheimerio liga; demencija; nerimas; depresiškumas; globėjas; naštos įvertinimas.